

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЯКОСТІ ОСВІТИ
ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ
за результатами соціологічного дослідження
**«ОЦІНЮВАННЯ СВОГО НАВЧАННЯ
ЗА ОСВІТНЬОЮ (ПРОФЕСІЙНОЮ) ПРОГРАМОЮ
(«СТОМАТОЛОГІЯ»)**»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕСПОНДЕНТІВ/-ОК

Соціологічне дослідження «Оцінювання свого навчання за освітньою (професійною) програмою («Стоматологія»)» було проведено у грудні 2020-го – січні 2021-го року.

Дослідження включало такі етапи:

- розробку інструментарію (грудень 2020),
- польовий етап (збір даних) (грудень 2020 – січень 2021),
- аналіз даних (січень 2021),
- підготовку підсумкового аналітичного ілюстрованого звіту (січень 2021).

У дослідженні застосовувалася методика напівстандартизованого онлайн-опитування (форма складалася з 31 запитання). Опитування відбувалося на анонімній основі. Вибіркова сукупність як така не формувалася: посилання на електронну форму було розіслано через корпоративну пошту усім здобувачам освіти, які навчаються в рамках освітньої програми «Стоматологія».

У підсумку в дослідженні взяло участь 335 респондентів/-ок. Розподіл за роками навчання: 1-й курс – опитано 64 особи (що склало 19,1 % від загальної кількості опитаних), 2-й курс – 72 (21,5 %), 3-й курс – 74 (22,1 %), 4-й курс – 76 (22,7 %), 5-й курс – 49 (14,6 %).

Отримані в ході опитування дані представлені візуально за допомогою 11 діаграм.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Аналіз відповідей на перші запитання опитувальної форми дає можливість порівняти задоволеність респондентів/-ок від вибору для навчання саме ХНМУ, від навчання за обраною освітньою програмою та від роботи кафедр університету (див. рис. 1). Рівень задоволеності за першими

двома позиціями є майже ідентичним, тоді як роботу кафедр респонденти/-ки оцінили дещо менш оптимістично (хоча і позитивно).

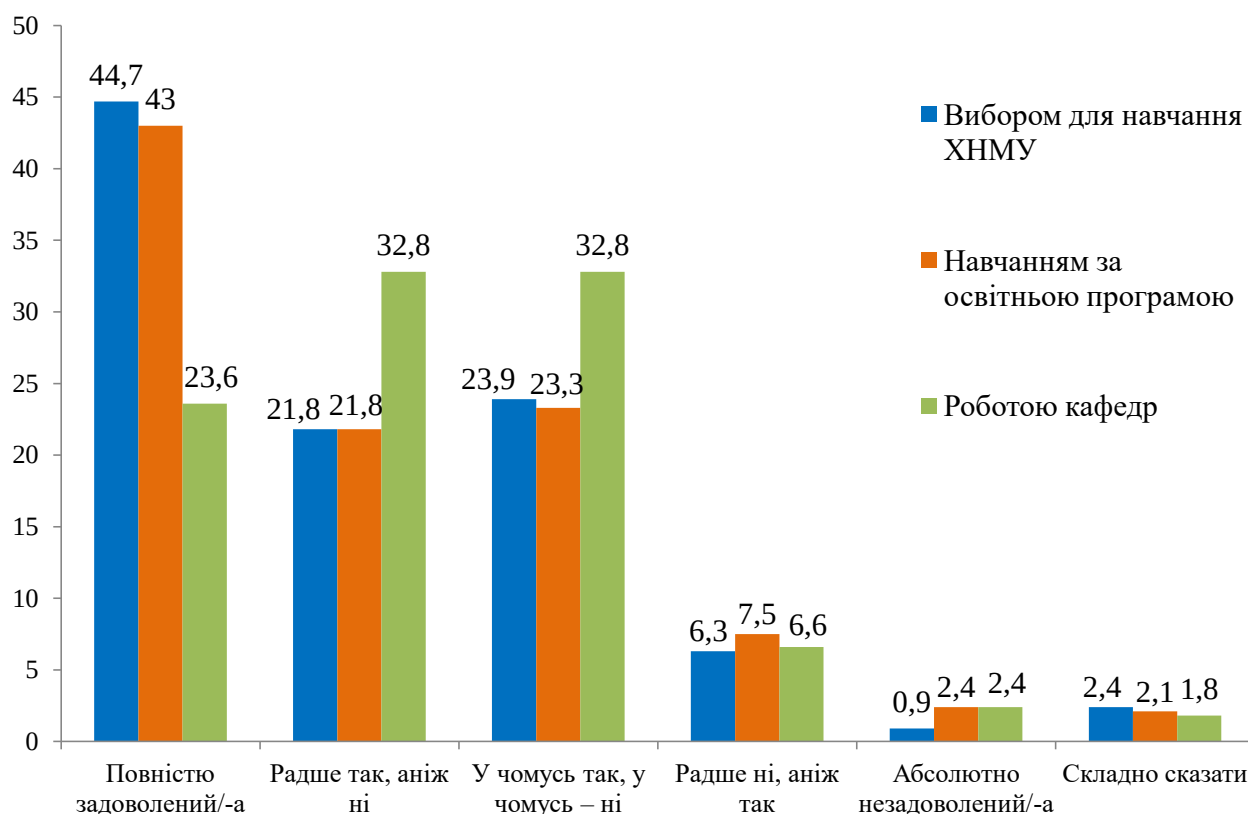

Рис. 1. Задоволеність вибором для навчанням ХНМУ, навчанням за освітньою програмою та роботою кафедр (%)

Для 53,8 % опитаних очікування від ХНМУ тією чи іншою мірою співпали з реальністю. На протилежному «полюсі» перебувають 8,7 % респондентів/-ок, очікування яких не справдилися, усі інші обійняли серединну позицію шкали «У чомусь так, у чомусь – ні» (35,5 %) і альтернативу «Складно сказати» (2 %).

Переважна більшість опитаних (59,4 %) позитивно оцінили якість освітнього процесу в університеті (див. рис. 2). Ще приблизно третина респондентів/-ок обрали варіант відповіді «У чомусь добре, у чомусь – ні», інші варіанти відповідей підтримала незначна меншість здобувачів, які взяли участь у дослідженні.

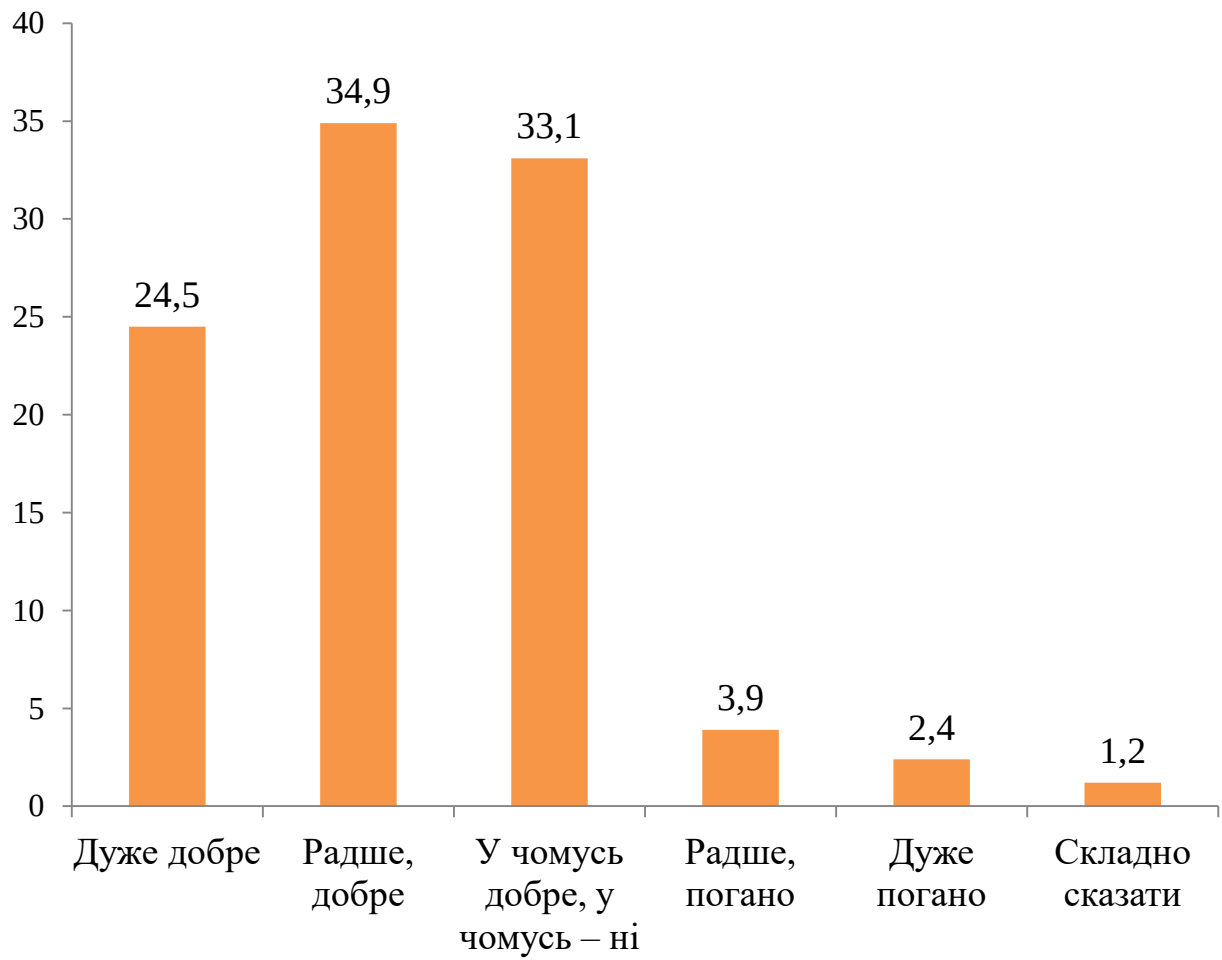

Рис. 2. Сприйняття освітнього процесу (%)

Додамо, що майже три чверті опитаних (74,4 %) погоджуються з тим, що освітній процес тією чи іншою мірою враховує світовий науковий досвід. 62,1 % студентства, яке взяло участь в опитуванні, вважають, що освітнє середовище ХНМУ задовольняє їхні потреби та інтереси.

Розмірковуючи над тим, хто з основних стейкхолдерів і якою мірою впливає на забезпечення якості освіти, опитані здобувачі доволі оптимістично оцінили, зокрема, власний вплив. На рис. 3 відображені «голоси» тільки тих респондентів/-ок, які вважають, що різні стейкхолдери впливають на якість освіти повною мірою. 63,3 % опитаних впевнені в тому, що самі здобувачі освіти здійснюють саме такий вплив, і це друга позиція в умовному «рейтингу впливовості» після викладацького складу (69 %).

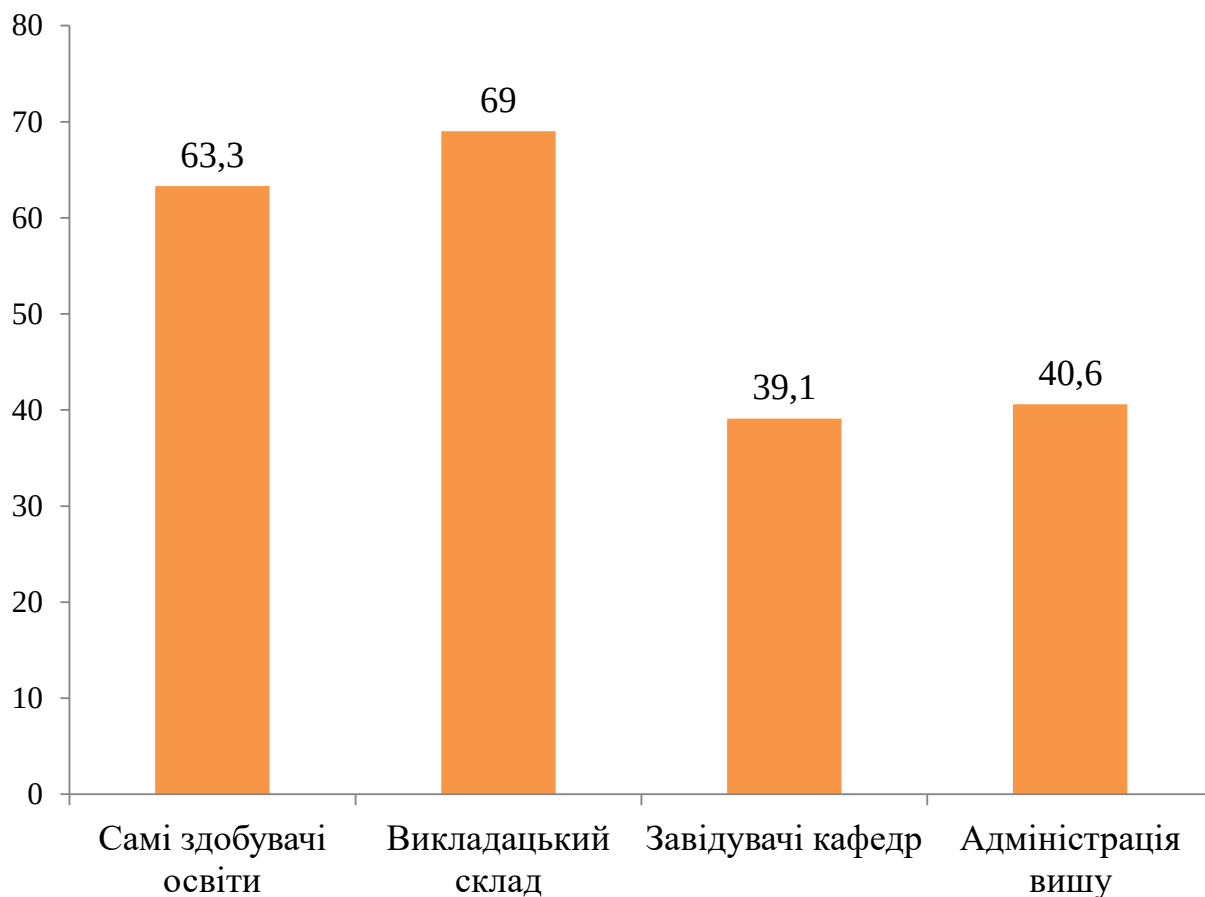

Рис. 3. Вплив «повною мірою» на якість освіти (%)

Натомість, лише 12,5 % респондентів/-ок підтвердили той факт, що особисто їх залучали до укладання чи оновлення освітніх програм зі спеціальності (і 83,2 % з «когорти залучених» вважають, що їхні пропозиції таки були враховані).

При цьому переважна більшість опитаних підтвердили те, що ще до початку навчання були поінформовані по різні його аспекти (див. рис. 4): найбільше про зміст освіти (це зазначили 77,6 % респонденток/-ів), найменше – про очікувані результати навчання (61,5 %).

До цього треба додати, що 64,4 % респонденток/-ів тією чи іншою мірою задоволені таким рівнем поінформованості, на протилежному «полюсі» перебувають 9,6 % опитаних. Ще 23,9 % обрали варіант відповіді «У чомусь так, у чомусь – ні», а 2,1 % утруднилися з відповіддю.

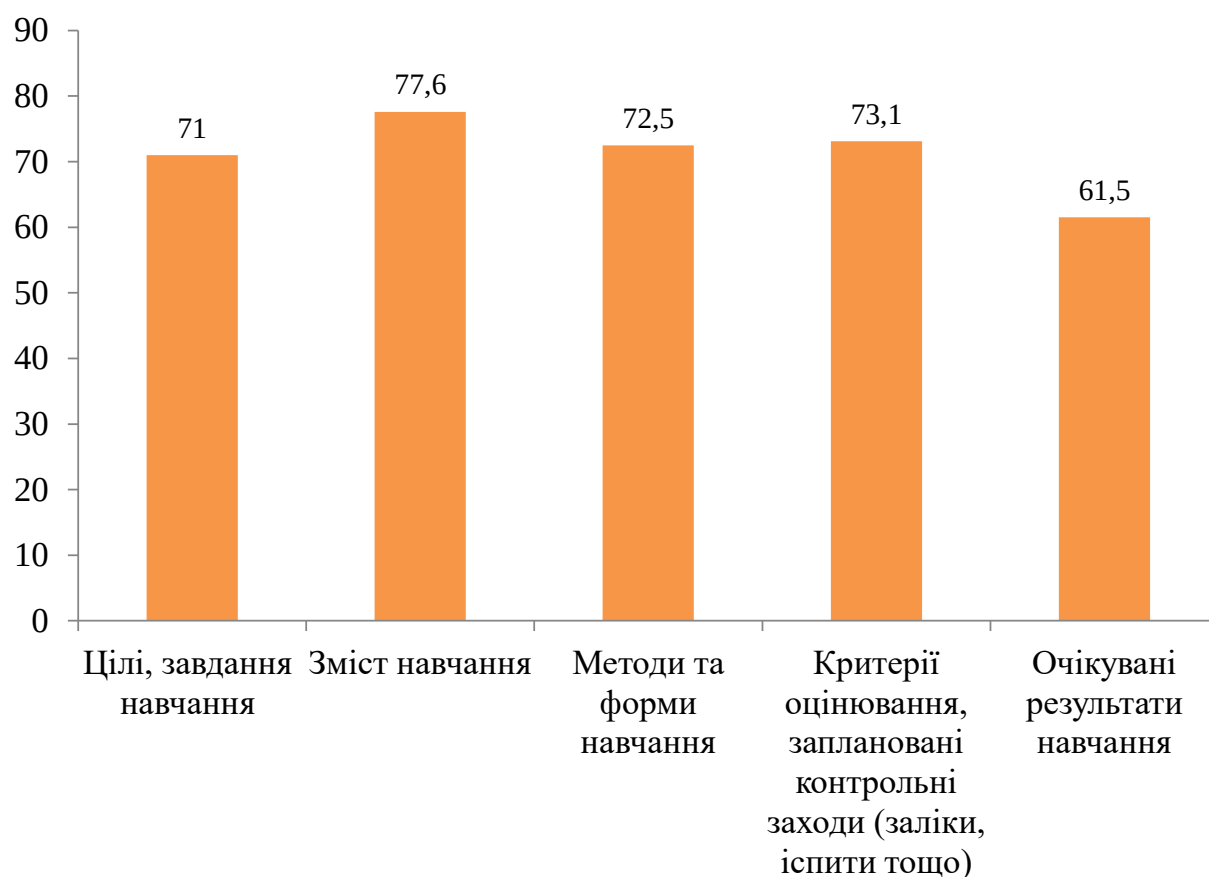

Рис. 4. Поінформованість до початку навчання (%)

Надалі ми запропонували здобувачам освіти оцінити те, що власне відбувається під час занять. 60,5 % опитаних зазначили, що вони впливають на це, при цьому 25,4 % респондентів/-ок вказали, що такого впливу не мають, а ще 14 % обрали варіант відповіді «Складно сказати».

Поміж іншого, було запропоновано обрати зі списку методи і форми навчання, які викладачі найчастіше використовують на практичних заняттях (див. рис. 5). Виявилося, що такими «хітами» є доволі традиційні для вищої школи форми і методи – тести і усні опитування (про них згадали відповідно 88,7 % і 85,4 % респонденток/-ів), а також демонстрація презентацій (82,1 %) та розповіді й пояснення (79,1 %). Найменше, судячи з отриманих даних, під час занять використовуються рольові ділові ігри (2,4 %), письмові творчі роботи (8,4 %) і симуляційне обладнання (9,6 %).

Рис. 5. Методи і форми, що викладачі найчастіше використовують на практичних заняттях (%)

При цьому 62,4 % опитаних вважають застосовані методи і форми ефективними (зворотної думки дотримуються 10,4 % респондентів/-ок, ще 27,2 % обрали варіант відповіді «Складно сказати»). 53,7 % опитаних задоволені ступенем інноваційності цих форм і методів (не задоволені 20 %, утруднилися з відповіддю 26,3 %).

Здобувачі освіти, які взяли участь у дослідженні, позитивно оцінили власні реальні можливості оперативно (за потреби) проконсультуватися з викладачами з будь-яких питань, пов'язаних з навчанням (див. рис. 6). 56,4 % опитаних вважають, що таку можливість їм надають переважна більшість викладачів, 30,1 % вказують на те, що таку можливість надають окремі викладачі. При саму відсутність цієї можливості заявили тільки 6 % респондентів/-ок.

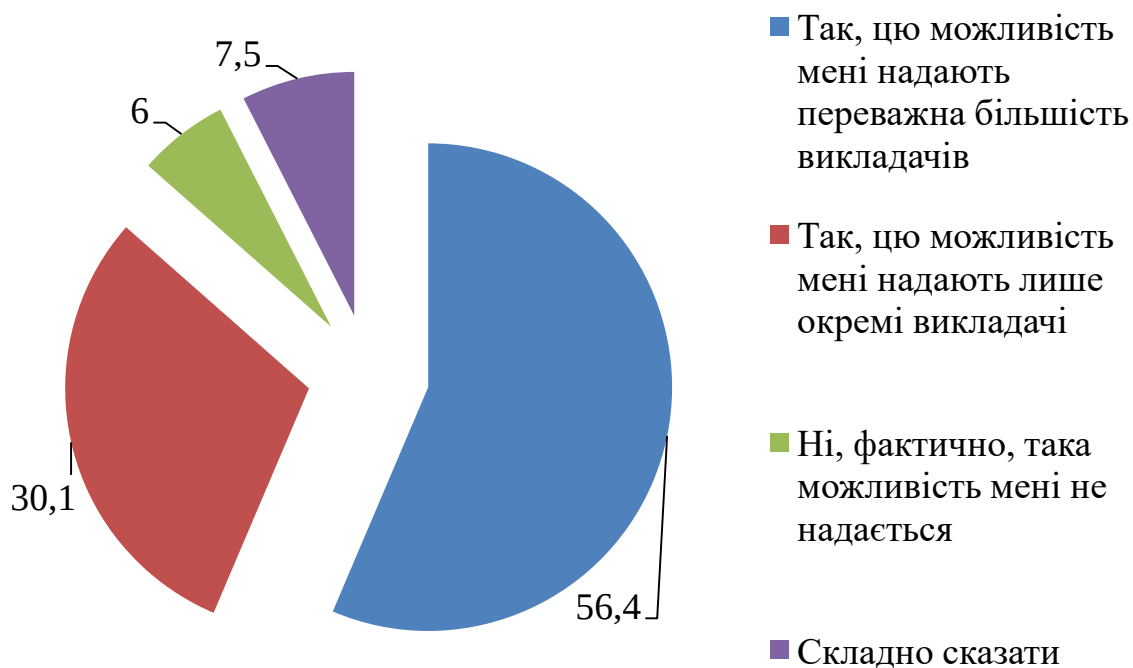

Рис. 6. Наявність можливості оперативно проконсультуватися з викладачами щодо навчання (%)

Оцінюючи ставлення викладачів до себе, більшість опитаних (62,7 %) вказують на об'єктивність та неупередженість педагогів (протилежну думку підтримує лише кожна десята опитана особа, а 27,2 % респондентів/-ок не мають щодо цього певної думки). Більше двох третин опитаних (67,2 %) вказали, що мають вільний доступ до інформації щодо критеріїв, за якими викладачі оцінюють навчальні досягнення.

Далі ми запропонували здобувачам освіти оцінити за п'ятибальною шкалою (5 – максимальна оцінка, 1 – мінімальна) 11 аспектів навчання, з якими стикається студентство (див. рис. 7). Як бачимо, «виставлені» оцінки, загалом, є дещо вищими за середні, а їхнє коливання незначне – від 3,5 (так оцінили, зокрема, можливості для реалізації індивідуальної освітньої траєкторії) до 3,7 (серед оцінених таким чином, наприклад, «чіткість та

зрозумілість критеріїв оцінювання навчальних досягнень», «якість навчально-методичних матеріалів навчальних дисциплін»).

Рис. 7. Задоволеність різними аспектами навчання (1 – min, 5 – max)

Два відкритих запитання підсумкової форми стосувалися покращення якості освіти: «Що може зробити університет для покращення освітнього середовища та кращого задоволення ваших потреб й інтересів у процесі навчання?» (відповідь дали 196 респонденток/-ів) і «Надайте, будь ласка, свої пропозиції щодо покращення якості освіти та освітнього процесу в ХНМУ.» (180 респонденток/-ів).

Відповіді на обидва запитання почасти співпадали, тому аналізувалися разом. Якщо та сама особа давала ідентичні відповіді в обох випадках, ці відповіді рахувалися як одна. У той же час, декілька різних зауваг, що були частинами однієї відповіді, рахувалися окремо.

Значна частина відповідей взагалі не містила жодних пропозицій чи ідей («мене все влаштовує», «усе і так чудово», «нічого», «все задовольняє» тощо). Там, де пропозиції та рекомендації були, йшлося про таке:

1. Впровадження більш сучасних дистанційних технологій, у тому числі повний перехід на Google Meet, виправлення помилок у Moodle – 39 пропозиції / рекомендації.

2. Акцент на розвитку практичних навичок, теорії «давати» менше – 33.

«Більше практики на профільних кафедрах з пацієнтами і на фантомах.»

«Треба більше відпрацьовувати практичні навички, вирішувати ситуаційні задачі, проводити майстер-класи.»

3. Перехід на очне / змішане навчання – 30.

4. Адекватний розклад занять – 24.

«Розподілити заняття на кожен день порівну, а не ставити в деякі дні по одній лекції, а в інші – по 4 практичних заняття.»

«Головне, хотілось б зробити розклад занять більш продуманим, бо майже завжди теми лекцій випереджають або відстають від програми.»

5. Зміна ролі викладача – від «контролера» до «модератора», висування вимоги, щоб викладач пояснював новий навчальний матеріал – 20.

«Пропоную приділити більше увагу знанням, а не оцінкам.»

«Викладачі повинні бути не контролерами наших знань, а викладати та пояснювати. І менше самотійної роботи.»

6. Покращення методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу – 16.

7. Запрошувати на заняття експертне коло, спеціалістів в конкретній медичній галузі – 11.

«Залучати наших роботодавців і європейських спеціалістів, проводити зустрічі з ними в процесі навчання.»

8. Прислухатися до потреб студентів – 6.

«Прислухайтесь до того, що кажуть студенти, йдіть їм назустріч.»

Здобувачам освіти був запропонований перелік процедур, порядків та діяльності університету з проханням позначити, з чим саме вони ознайомлені (обізнані) (див. рис. 8). Загалом, респонденти/-ки продемонстрували доволі високий рівень обізнаності, особливо з порядком і умовами вибору студентами вибіркового дисциплін (про нього знають 95,2 % опитаних), з порядком перескладання заліків, іспитів (88,4 %), а також із тим, що робить університет для гарантування безпеки студентів, сприяння їхньому здоров'ю (76,7 %). Найменше здобувачі знаються на програмах міжнародної академічної мобільності (56,7 %), хоча і цей показник насправді не є відображенням низького рівня поінформованості.

Рис. 8. Ознайомленість з порядками, процедурами, діяльністю університету (%)

Подібне запитання стосувалося і задоволеності студентства порядками, процедурами, підтримкою, забезпеченістю університету (див. рис. 9). Найбільше респондентки/-ти задоволені порядком і умовами вибору студентами вибіркового дисциплін (76,4 %), рівнем безпеки перебування в університеті, сприяння здоров'ю студентів (75,5 %) і рівнем матеріально-технічних та інформаційних ресурсів Наукової бібліотеки університету (73,4 %), а найменше – рівнем соціальної підтримки (проживання, харчування, стипендії, соціальна допомога та ін.) (47,5 %) і ефективністю роботи психологічної служби університету (52,2 %), хоча, знову-таки, ці два останні показники так само не можуть вважатися незадовільними.

Рис. 9. Задоволеність підтримкою, порядками, процедурами, забезпеченістю університету (%)

Окремий блок опитувальної форми був присвячений ряду формажорних обставин, які теоретично можуть виникати під час навчання. Так, наприклад, незначна кількість опитаного студентства вказали на те, що під час навчання були свідками ситуації порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти (на це вказали 9,5 % опитаних), порушення академічної доброчесності викладачами (15,8 %), корупції (19,7 %), дискримінації за будь-якою ознакою (вік, стать, колір шкіри, національність, релігійна приналежність, мова, місце проживання тощо) (15,2 %), сексуального домагання (2,9 %).

Відповідаючи на запитання «Чи має / мав місце під час навчання будь-який конфлікт інтересів, що стосується особисто Вас?», 75,2 % опитаних обрали варіант відповіді «Ні», ще 12,5 % утруднилися з відповіддю. 12,2 % респондентів/-ок відповіли на запитання ствердно, а на додачу мали розкрити, що саме вони мають на увазі. Натомість, детальний аналіз цих дописів засвідчив відсутність опису якихось конкретних випадків конфлікту інтересів, натомість вони містять згадки на проблеми більш загального характеру, на кшталт: «неетичне ставлення викладача до студента», «булінг з боку викладача», «упередженість викладача».

Останній блок анкети був присвячений оцінці результативності навчання за обраною освітньою програмою. Зокрема, одне з питань стосувалося того, наскільки університету вдалося під час навчання розвинути (покращити) м'які навички здобувачів освіти (див. рис. 10).

Судячи з отриманих даних, найкраще університету вдається розвивати у студентства відповідальність за власні дії (на це вказали 67,8 % опитаних), вміння самостійно приймати рішення (66,6 %), комунікабельність (66,3 %), тоді як «зонами покращення» для вишу можна вважати здатність розвивати вміння вести за собою (26 %), навички співпереживання (30,4 %), активну життєву позицію студентства (31,6 %).

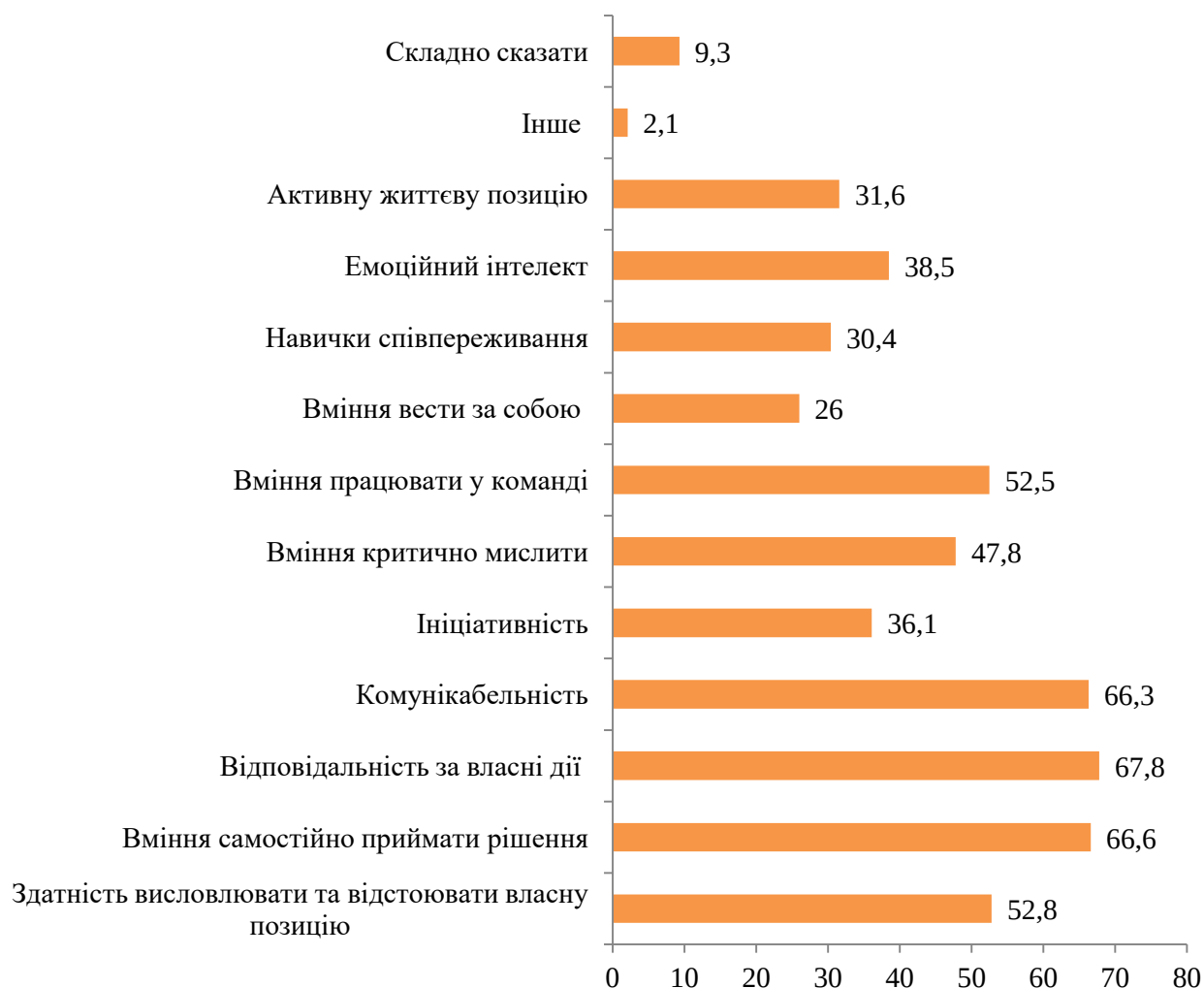

Рис. 10. М'які навички, які університету вдалося розвинути у здобувачів під час навчання (%)

Більше двох третин опитаних (68,1 %) задоволені тими компетентностями, що в них розвинув університет (незадоволеними виявилися лише 7,2 % респондентів/-ок, а варіант відповіді «Складно сказати» обрали 24,8 % здобувачів, які взяли участь у дослідженні).

Наостанок було поставлене таке запитання: «На Вашу думку, якою мірою навчання за цією освітньої програмою вплине на Вашу подальшу кар'єрну траєкторію?» (див. рис. 11). Як бачимо, студентські «оцінки» є доволі оптимістичними: майже три чверті опитаних (74,3 %) обрали варіанти відповідей «Воно матиме вирішальний вплив на мою кар'єру» або «Стане доволі впливовим у моїй кар'єрній траєкторії».

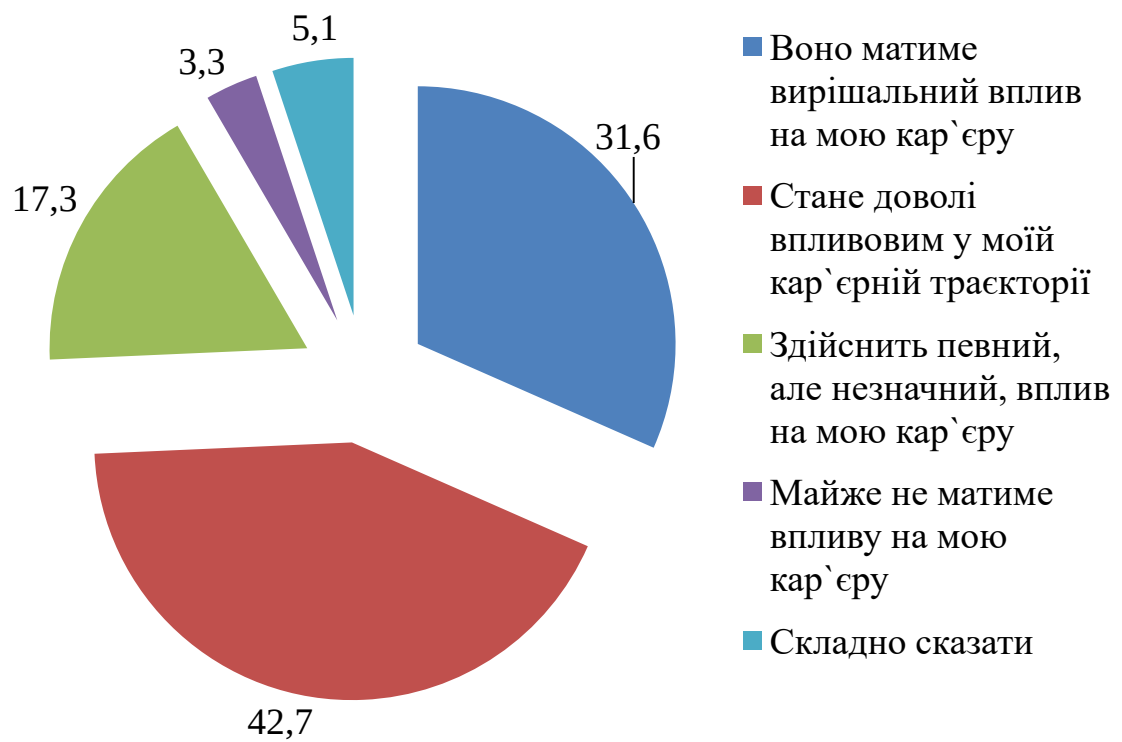

Рис. 11. Вплив навчання за освітньою програмою на подальшу кар'єрну траєкторію (%)